

Taku whaka-utu mo tenei korero au Kaati i tenei to tuku mai i nga-korero teka ki roto i te pepa. Me whakamarama au i taku kupu. Te tangata tuatahi ki tenei motu ko Maui-mua ratau ko ana taina, tuarua ko Kupe raua ko Ngake, tuatoru, ko Ngahue-ite-rangi, tuawha ko Toi-kite-huatahi, e rima nga whakatupuranga mai ia Toi, kia Puhi-moana-ariki, e rima mai hoki ia Puhi-moana-ariki kia Puhi-Taniwharau, ka eke mai nei ia i runga ia Mataatua whaka whiti mai nei ki tenei motu.

Mo nga waka e korerotia nei, i haere huahui tonu mai ratau, ko Aotearoa, Tokomaru, Kurahaupo, Takitimu, Te Arawa, Mataatua, Tainui, Mataowhaorua, Mamari, he tika engari ko Aotearoa te waka i u tuatahi mai no muri te katoa. Koia na hoki-ikarangatia ai te motu nei ko Aotearoa. I u mai nga waka nei ki te takiwa ki Tikirau. No konei katahi ano ratau ka wehewehe, ahu atu ana a Ngatoki-mataowhaorua ki Hokianga. Tenei ano tetahi korero au e penei ana.

I rokohanga atu e Kupe te pakanga nui i Hawaiki ko te Moremore takihikihi. Ko tena pakanga mo Tewhakararo. Na te iwi o Manaia i patu. He mea hutihuti nga makawe takoto ana ko te papa-ahuahu anake o te mahunga. Heoi na Whakatau i ngaki tena mate ka ea, koia ikarangatia ai tona pakanga ko te Moremore-takihikihi. Ehoa, ko Kupe, no te wa ano ia Maui ma. Ko te pakanga nei no muri ke nei no te wa ia Wabieroa ratau ko Rata me etahi atu.

Hai kupu whakamutunga tenei maku, akuanei pea a Erika te ki ai ehara tenei Kupe i a ia, no Tiaki ma ano.

Heoi ano.

—*Na Tutengaehe H. Te Paretiti.*

TAENGA TUATAHI O TE WHAKAPONO KI A TE ARAWA.

Ohinemutu,

Aperira 2, 1924 te tau.

Ki te Etita o Te Toa Takitini.

Aroha nui, Tukua atu ki *Te Toa Takitini* enei kupu whakahipa, e whakahipa ana ahau i te korero a Tamihana Tikitere i roto i *Te Toa Takitini* e kii nei, ko te Ngaae te whenua tuatahi i noho ai a te Hapimana i timata ai te whakaponu ki waenganui i a te Arawa. E kii ana ahau kaore, ko te Koutu ke te whenua tuatahi i tukua kia te Hapimana e nga kaumatua o Ngati Whakaue. Ka noho a te Hapimana ki te Koutu, ka timata te whakaponu ki waenganui i a te Arawa. no te taua whawhai a Waikato ki a te Arawa i Mataipuku mo te matenga o te Hunga, ka nukuhia a te Hapimana ki Mokoia noho ai. No te nohanga o te Hapimana ki Mokoia, ka nukuhia ki te Ngaae noho ai, ka tukua te 300 eka whenua e nga kaumatua o Ngati Uenuku kopako o Ngati Rangiteaorere mo te Kareti ki te Ngaae.

—*H. Te Wheoro Poni.*